

Vlaanderen
is ondernemen

Een handige wegwijzer in intellectuele eigendomsrechten

VLAIO

www.vlaio.be

Bescherm je voorsprong!

Een uitvinding hoeft niet wereldschokkend te zijn... En een bepaald design hoeft niet hypermodern te zijn... Om nog te zwijgen van je bedrijfsnaam...

Maar al deze zaken kunnen wel stuk voor stuk zó belangrijk zijn voor je onderneming dat je er maar beter goed zorg voor draagt. Want een beetje bescherming kan nooit kwaad.

Hoe moet je nu eigenlijk een product of een nieuwe dienst beschermen? Volstaat het om gebruik te maken van één beschermingsvorm of doe je er in bepaalde gevallen beter aan een combinatie van beschermingsrechten te gebruiken?

Weet je trouwens waar je kunt kijken of een merk reeds gedeponeerd werd? Hoe je te weten komt of je uitvinding wel écht nieuw is? Wanneer moet je eigenlijk octrooieren? En bij wie kan je daarvoor terecht?

Geen idee? Lees dan deze wegwijzer die je duidelijke antwoorden geeft. De meest voorkomende intellectuele rechten worden kort gedefinieerd en je krijgt informatie over de verschillende instellingen waar je terecht kunt voor vragen en advies.

Intellectuele rechten

Er bestaan tal van beschermingsrechten. Omdat je door de bomen het bos nog zou zien, zetten we ze hierna op een rijtje.

Bewijs van datum

In een handomdraai...

Je hebt een fantastisch idee? Leuk, maar een idee kan je niet beschermen. Om aan te tonen dat je op een bepaalde datum al met dat idee bezig was, kan je wel een officiële datum laten registreren. Die 'vaste datum' kan je laten vastleggen bij een notaris, een gerechtsdeurwaarder, het registratiekantoor of via een i-DEPOT. Dit is enkel een bewijsmiddel, geen rechtstitel.

TIP: Vraag via idepot@vlaio.be een ID-code aan. Dan krijg je 10 euro korting (op een bedrag van 37 euro) voor een online i-DEPOT.

Geheimhouding

Handen af!

Geheimhouding is een bijzondere manier om je uitvinding te beschermen. Het meest bekende voorbeeld hiervan is ongetwijfeld het recept van Coca-Cola. In veel gevallen is geheimhouding de meest aangewezen en goedkoopste manier om namaak van je product tegen te gaan. Het is een strategie die vooral nuttig is wanneer de opbouw of productiewijze van je product moeilijk te ontdekken is. De kosten van deze vorm van bescherming liggen vooral in het opzetten van de nodige controlemechanismen: het opnemen van een niet-concurrentiebeding in je contracten, werken met geheimhoudingscontracten, het intern uitwerken van een safety policy, het opzetten van fysische beveiligingsmaatregelen, ...

Handelsnaam

Jouw bedrijf altijd binnen handbereik

Onder haar handelsnaam is een onderneming actief bezig en gekend in de markt. Het recht op een handelsnaam ontstaat als je de eerste bent die de naam publiek gebruikt als handelsnaam voor je onderneming. Het is verstandig om de handelsnaam te laten registreren bij de Kruispuntbank. Het recht op een handelsnaam is beperkt tot het geografisch gebied waarin je je producten of diensten verhandelt. De wet betreffende de handelspraktijken en de voorlichting en bescherming van de consument verbiedt het voeren van een handelsnaam die de naam van een merk van een ander bedrijf bevat of daar sterk op lijkt.

Auteursrecht

Uit respect voor de hand van de meester

Oorspronkelijk bedoeld als bescherming voor literatuur en kunstwerken, is de bescherming van auteursrecht sterk verruimd, in die mate dat het auteursrecht van toepassing is op alle originele producten waarin men de schepping van een welbepaalde persoon kan zien. Auteursrecht kan dan ook niet alleen literatuur, muziek en software*, maar ook alledaagse voorwerpen (bril, motief tapijt…) beschermen. Het auteursrecht verschaft de auteurs enkele exclusieve rechten met betrekking tot hun werk. Daaruit volgt dat je doorgaans de voorafgaande toestemming van de eigenaar van het auteursrecht nodig hebt als je zijn werk wilt gebruiken. Dit is bijvoorbeeld het geval voor een reproductie, zoals het opnemen van een foto of tekst in een brochure of een mededeling aan het publiek, zoals een foto of muziek online op een webiste plaatsen.

*Voor softwarebescherming werden ook beperkte mogelijkheden gecreëerd binnen de octrooiwetgeving.

Merk

Handige Harries®

Woorden, logo's, letters, cijfers, vormen van producten of verpakkingen en andere tekens die dienen om de producten en diensten van een bepaalde onderneming te onderscheiden, kunnen als merk beschermd worden. Een merk verleent aan de houder voor een bepaald grondgebied een tijdelijke exclusiviteit voor de producten en diensten waarvoor het merk is ingeschreven. Voorbeelden zijn legio: de vorm van de Coca-Colafles, de naam Nike, het logo van Mercedes… Opgelet, niet alle tekens kunnen als merk geregistreerd worden, er zijn immers wettelijke beperkingen.

Domeinnamen

wee wee wee altijd warme handen punt bee ee

Een domeinnaam is de unieke aanduiding voor een internetadres. Je kan domeinnamen registreren via registratieagenten. Deze agenten kunnen automatisch domeinnamen registreren en de gegevens aanpassen van de domeinnamen die via hen geregistreerd werden. Een lijst met geregistreerde agenten voor België is terug te vinden op www.dnsbelgium.be.

Tekening of model

Handgemaakte decoratie, een handige nieuwe vorm, …

Met een tekening of een model bescherm je het uiterlijk van een product. Onder het uiterlijk van een product verstaan we onder meer: de kenmerken van lijnen, omtrekken, kleuren, vorm, textuur of materialen van het product zelf of van zijn versiering.

Een tekening of model is een rechtstitel die aan de houder ervan een tijdelijke exclusiviteit verleent voor de exploitatie op een welbepaald grondgebied. Tekeningen omvatten alle tweedimensionale vormen zoals designs en patronen op stoffen en papier. Onder modellen vallen de driedimensionale vormen van gebruiksvoorwerpen of delen ervan. Voorbeelden hiervan zijn: het model van een auto, de vorm van een koffiekan, …

Octrooi

Hou het helemaal zelf in handen

Een octrooi (ook wel patent genoemd) is een exclusief recht op een uitvinding waarmee je een ander kunt verbieden de uitvinding commercieel toe te passen in een bepaald rechtsgebied gedurende een bepaalde periode.

In het algemeen kan er worden gesteld dat een uitvinding een technische oplossing is voor een bepaald probleem. Het kan gaan om een product of een procédé of een specifieke toepassing. Een uitvinding is octrooieerbaar indien zij nieuw, industrieel toepasbaar en het resultaat van uitvinderswerkzaamheid is. Zo bestaan er octrooien op opvouwfietsen, bouwmaterialen…

versie maart 2026

	Beschermt	Duurtijd	Geografisch	Kostprijs (schatting)	Toegekend door
Geheimhouding	Alle geheime informatie	Onbeperkt	Onbeperkt	Variabel	-
Handelsnaam	Naam onderneming	Zolang in gebruik	Waar je actief bent	Gratis	Automatisch door gebruik www.economie.fgov.be
Auteursrecht	Teksten, literatuur, muziek, software, kunstwerken....	70 jaar na dood auteur	Onbeperkt	Gratis	Automatisch www.economie.fgov.be
Benelux-merk	Beschermt tekens die producten en diensten van een onderneming kunnen onderscheiden zoals onder meer: • woordmerk • beeldmerk (logo) • vormmerk (vb. verpakking)	Onbeperkt verlengbaar, om de 10 jaar te vernieuwen	Benelux	Vanaf € 244 (excl. kost merkgemachtigde)	Benelux-Bureau voor de Intellectuele Eigendom www.boip.int
Uniemerk			Europese Unie	Vanaf € 850 (excl. kost merkgemachtigde)	European Union Intellectual Property Office (EUIPO) www.euipo.eu
Internationaal merk			Gekozen landen, bescherming mogelijk in meer dan 90 landen	Afhankelijk van de gekozen landen	World Intellectual Property Organization www.wipo.int
Domeinnaam	Domeinnaam	Onbeperkt, jaarlijks te vernieuwen	Onbeperkt	< € 50/jaar	www.dnsbelgium.be
Benelux-model	Het uiterlijk van een product zoals: • omtrekken • kleuren • vorm • materialen • ...	Tot 25 jaar, om de 5 jaar te vernieuwen	Benelux	Vanaf € 150 (excl. kost modelgemachtigde)	Benelux-Bureau voor de Intellectuele Eigendom www.boip.int
Uniemodel			Europese Unie	Vanaf € 350 (excl. kost modelgemachtigde)	European Union Intellectual Property Office (EUIPO) www.euipo.eu
Internationaal model		5 jaar, verlengbaar per 5 jaar tot maximum van het land in kwestie	Gekozen landen, bescherming mogelijk in meer dan 60 landen	Afhankelijk van de gekozen landen	World Intellectual Property Organization www.wipo.int
Niet geregistreerd Uniemodel	Beschermt enkel tegen namaak	3 jaar	Europese Unie	Gratis	Automatisch www.euipo.eu
Belgisch octrooi	Technische uitvindingen die: • nieuw zijn • industrieel toepasbaar zijn • inventief zijn	Tot 20 jaar, jaarlijks te vernieuwen	België	€ 5.125 (20 jaar) (excl. kost octrooigemachtigde)	Federale Overheidsdienst Intellectuele Eigendom www.economie.fgov.be
Europees octrooi met eenheidswerking (unitair octrooi			Deelnemende lidstaten van de Europese Unie (18)	€ 5.000 euro (10 jaar, 18 landen) (excl. kost octrooigemachtigde)	Europees Octrooibureau www.epo.org
Europees octrooi			Gekozen landen die lid zijn van het Europees octrooiverdrag (40)	€ 12.000 (10 jaar, 6 landen) (excl. kost octrooigemachtigde)	Europees Octrooibureau www.epo.org
Internationaal octrooi			Gekozen landen, bescherming mogelijk in meer dan 145 landen	Afhankelijk van de gekozen landen	World Intellectual Property Organization - www.wipo.int

Subsidies en fiscale voordelen

SUBSIDIES

Bedrijven die willen investeren in intellectuele eigendomsrechten kunnen alvast rekenen op volgende Vlaamse subsidiemogelijkheden:

Kmo-portefeuille

Via de kmo-portefeuille kunnen kmo's subsidie aanvragen voor opleidingen, verstrekt door erkende dienstverleners. Dit kan ook voor opleidingen met betrekking tot intellectuele eigendom.

Meer informatie: **vlaio.be/kmo-portefeuille**

Onderzoeks-en Ontwikkelingsprojecten

Ondernemingen die innoveren kunnen hiervoor subsidie aanvragen bij VLAIO. In die subsidieaanvraag kunnen ook de kosten voor IE opgenomen worden. Zowel personeelskosten als kosten van externen (factuur) zijn aanvaardbare kosten binnen de subsidieaanvraag.

Voor kmo's (enkel in ontwikkelingsprojecten) zijn ook de kosten voor de bescherming van de projectresultaten tot € 20.000 aanvaardbare kosten. Het gaat dan over de kosten van externen voor het aanvragen van een merk, model en/of octrooi (met uitzondering van de instandhoudingstaksen en kosten in het kader van een juridisch geschil).

Het steunpercentage is afhankelijk van het type dossier en van de grootte van de onderneming.

Meer informatie: **vlaio.be/onderzoeksproject** of **vlaio.be/ontwikkelingsproject**

FISCALE MAATREGELEN

Daarnaast zijn er ook een aantal fiscale maatregelen:

Fiscale regeling inzake auteursrechten en naburige rechten

Inkomsten uit auteursrechten voor zelfstandigen worden beschouwd tot een - ongeïndexeerd - bedrag van € 37.500 als roerend inkomen en zo onderworpen aan een fiscaal gunstig tarief van 15%. Bovendien geldt ook nog een vrij hoog kostenforfait.

Investeringsaftrek en belastingskrediet voor onderzoek en ontwikkeling

Ondernemingen die investeren in octrooien, kunnen onder bepaalde voorwaarden investeringsaftrek krijgen. Via dit fiscaal voordeel kan de onderneming een bepaald percentage van de aanschaffings- of beleggingswaarde van investeringen aftrekken van de belastbare winst.

Naast de investeringsaftrek is er ook het systeem van belastingskrediet voor onderzoek, waarbij het fiscaal voordeel bestaat uit een belastingsvermindering op de verschuldigde vennootschapsbelasting.

Aftrek voor innovatie-inkomsten

Via de aftrek voor innovatie-inkomsten kunnen de netto-inkomsten uit octrooien, aanvullende beschermingscertificaten, kwekersrecht, innovatieve software, weesgeneesmiddelen en door de overheid toegekende data-en/of marktexclusiviteit voor gewasbeschermingsmiddelen of geneesmiddelen voor menselijk of dierlijk gebruik, tot 85% vrijgesteld worden van vennootschapsbelasting.

Een overzicht van alle subsidies en fiscale maatregelen vind je op vlaio.be/subsidiedatabank/IE

Intellectuele eigendomsrechten

Wie helpt je een handje?

Hieronder vind je organisaties die je op weg helpen met je intellectuele rechten. Zij kunnen je algemene informatie geven en verstrekken eerstelijnsadvies. Voor een diepgaande dienstverlening zoals het opmaken van een octrooiaanvraag, het registreren van een merk of juridische ondersteuning kan je terecht bij gespecialiseerde adviesverleners.

VLAIO
www.vlaio.be - T 0800 20 555

VLAIO gidst ondernemers doorheen het overheidslandschap en informeert je graag bij het beschermen van je intellectuele eigendom. Waar nodig brengt het agentschap je in contact met de juiste diensten. VLAIO verstrekt bovendien subsidies ter stimulering van innovatie. Bij innovatietrajecten die voor subsidies worden aanvaard, komen ook de kosten voor bescherming van intellectuele eigendomsrechten in aanmerking.

FDC
www.flandersdc.be - T 016 24 29 24

FDC begeleidt starters, groeiers en mature ondernemingen uit de sectoren mode en design, ook rond intellectuele eigendom. Je kan er gratis feedback en advies krijgen over je zaak.

DIENST VOOR DE INTELLECTUELE EIGENDOM
www.economie.fgov.be - T 02 277 90 11

De Federale Overheidsdienst Economie, Kmo, Middenstand en Energie geeft ondernemingen informatie over intellectuele eigendom. Je kan er terecht voor het aanvragen van een octrooi. Als nationale antenne van het Benelux-Bureau voor de Intellectuele Eigendom kan men er terecht voor het deponeren van merken en tekeningen of modellen. Daarnaast helpen zij ondernemingen bij opzoekingen in octrooidatabanken zoals Espacenet. Op de website van de Dienst voor de Intellectuele Eigendom vind je ook een lijst van erkende octrooigemachtigden.

BENELUX-BUREAU VOOR DE INTELLECTUELE EIGENDOM – BOIP - www.boip.int - T 078 05 22 42

Deze organisatie is de officiële instantie in de Benelux voor het registreren van merken, tekeningen en modellen. Je kan er terecht voor informatie over registratieprocedures van merken en tekeningen of modellen in de Benelux. Daarnaast verschaft het BOIP informatie over de Europese en internationale registratie. Het Benelux merken- en modellenregister is gratis toegankelijk via de website, maar op verzoek voert het Bureau ook onderzoek naar merken en tekeningen of modellen uit. Ook kan bij het Benelux-Bureau een datum van indiening van een creatie vastgelegd worden door middel van een i-DEPOT.

DNS BELGIUM
www.dnsbelgium.be - T 016 28 49 70

Deze organisatie is de officiële beheerder van de .be, .vlaanderen en .brussels domeinnaamzone. DNS Belgium staat in voor het technisch beheer van deze zones en voor het up-to-date houden van de databases van domeinnamen.

PATLIB/OCTROOICEL

De PATLIB (PATent LIBrary) centra verstrekken basisinformatie rond octrooien en ondersteunen kmo's met een vooronderzoek naar het bestaan (reeds geoctrooieerd zijn) van bepaalde technologieën. Volgende centra geven ondersteuning aan kmo's:

1. **CENTEXBEL** (Wetenschappelijk en Technisch Centrum van de Belgische Textielnijverheid)
www.centexbel.be – T 09 220 41 51
De Cel Octrooien van CENTEXBEL richt zich tot kmo's uit de textielsector.

2. **ESSENSCIA** (Belgische federatie van de chemische industrie en life science)
www.essenscia.be – T 02 238 97 11
De Cel Octrooien van ESSENSCIA richt zich tot kmo's uit de chemische industrie en life science.

3. **SIRRIS** (het collectief centrum van de technologische industrie) - www.sirris.be – T 02 706 79 44
De Cel Octrooien van SIRRIS richt zich tot kmo's uit de technologische industrie.

4. **BUILDWISE** - www.buildwise.be – T 02 716 42 11
De Cel Octrooien van Buildwise richt zich tot kmo's uit de bouwsector.

HANDIGE TOOLS

www.ideescan.be
www.create-protect-benefit.be
e learning: octrooionderzoek op espacenet
e learning: intellectuele eigendom
vlaio.be/patentboekje